

- **The long & winding road**

Op weg met partners van plegers van
seksueel grensoverschrijdend gedrag

STUDIEDAG ITER

7 MAART 2013

TIM VERLEYZEN & ELS VAN DAELE

HOE DENKEN WE NA 15 JAAR
OVER DE HULPVERLENING AAN PARTNERS VAN
PLEGERS VAN SEKSUEEL MISBRUIK?

Vragen en reflecties over
de therapie met partners van plegers
van seksueel grensoverschrijdend gedrag

Relatie partner-pleger: verwondering?

Relatie pleger-partner is niet ongewoon:

Ongeveer 30% van de plegers hebben een partnerrelatie met een volwassen partner.

Wie zijn de plegers met een partner?

Onderzoek Thomas More

Geen specifieke kenmerken

Pleger omwille van

- Seksueel misbruik van kinderen of volwassenen
- Verkrachting
- Exhibitionisme
- Downloaden van kinderpornografie
- Aanranding....

Wat weten we over de partners van plegers?

- Een volwassene die al dan niet op de hoogte is van het seksueel grensoverschrijdend gedrag t.o.v. kinderen of volwassenen
- Meestal een vrouw, soms een man
- Soms (veel) jonger, soms ouder dan de pleger
- Sommigen zijn gehuwd en leven al jaren met dezelfde partner in een gezinscontext
- Anderen veranderen regelmatig van relatie en kennen verschillende partners, waaronder een pleger...
- Met- al dan niet misbruikte - kinderen uit vorige relatie
- Met - al dan niet misbruikte - kinderen van de pleger
- Combinatie

WAT VERTELT DE PLEGER AAN DE PARTNER OVER HET SEKSUEEL MISBRUIK?

Soms is de partner op de hoogte

- van het seksueel misbruik, al dan niet volledig,
- van eigen en of andermans kinderen en of volwassenen,

maar

dat is niet de regel!

WAT WEET DE PARTNER OVER HET SEKSUEEL MISBRUIK?

- Sommige partners realiseren zich dat er iets niet pluis is maar ze weten niet dat het om seksueel misbruik gaat
- Het is mogelijk dat de partner niet op de hoogte is
- Het is mogelijk dat de partner het niet wil weten
- Het is mogelijk dat de partner gemanipuleerd wordt door de pleger

**ONTKENNINGSMECHANISMEN van de PLEGER
op basis van het geloof: ik ben een goed mens!
Het kan niet waar zijn dat ik een monster ben**

Sommige plegers slagen er in om

- hun seksueel misbruik gedrag

- de veroordeling

- de verplichting om een gespecialiseerde therapie te volgen,

voor de partner te verbergen en te ontkennen

ONTKENNING DOOR DE PARTNER

Partners hebben **tijd nodig** om de realiteit van het seksueel misbruik te laten doordringen – soms duurt het jaren!

Met het bekend worden van het seksueel misbruik verandert het leven van de partner van de ene op de andere minuut!

Vaak is dit een vernederend proces.

Dikwijls moet de partner op korte termijn beslissingen nemen met verstrekkende gevolgen zonder dat ze goed begrijpt wat er nu juist aan de hand is.

DE ENIGE DIE VEILIGHEID KAN GARANDEREN, IS DE PLEGER ZELF!

BIJ PEDOSEKSUEEL MISBRUIK IS

EEN RELATIE WAARBIJ KINDEREN IN 1 HUIS WONEN
MET DE PLEGER,

MEESTAL NIET VEILIG.

HULPVERLENERS HEBBEN GEEN GLAZEN BOL!

En toch hangt de veiligheid van kinderen dikwijls af van de zorg
die gegeven wordt door de partner!

Risico's kunnen ingeschat maar nooit 100% vermeden worden.

Reacties van de PARTNER op het seksueel misbruik

- CRISIS en de weg terug zoeken naar de situatie voor het misbruik
- ONTKENNING: het kan niet waar zijn dat hij...
- LOYALITEITSCONFLICT: wie moet ik geloven? Hoe moet ik kiezen? Als ik mijn partner niet geloof, loop ik het risico op een breuk met alle gevolgen van dien!
- SCHULD- EN SCHAAMTEGEVOELENS
- ANGST VOOR VEROORDELENDE REACTIES
- KWETSUUR VAN DE EIGEN IDENTITEIT: hoe is het mogelijk dat ik het niet gezien of geweten heb? Wat is er met mij dat ik een man graag zie die seksueel misbruik gepleegd heeft?
- MYTHES: als mijn man zou....dan.....

Positie van de partner

1. Mededader: zelf en buitenwereld
2. Geïsoleerde positie
3. Dubbelzinnige positie:
 - ❖ Ze hebben nood aan ondersteuning en gesprek over hoe ze met het seksueel misbruik moeten omgaan
 - ❖ Ze moeten hun vragen, zorgen, verhalen doodzwijgen omwille van de sociale reactie
4. Interne & externe druk
 - ❖ Gevoelens van schuld, schaamte en twijfel
 - ❖ Schuldinductie en verwijten van de buitenwereld

Positie van de partner: secondary victim but to blame

- Hun moeilijke positie wordt sociaal niet gevalideerd omdat ze door de goegemeente bij voorbaat veroordeeld worden als mededader, die als partner toch op de hoogte 'moest' zijn van wat er gebeurde.
- Partners van plegers zijn dikwijls secundaire slachtoffers met specifieke noden en zorgen.

Geïsoleerde positie

- Partners bevinden met hun verhalen en zorgen in een geïsoleerde positie:

Er is **weinig sociale steun**, ook niet in de hulpverleningswereld.

Zij moeten hun vragen en zorgen over wat er gebeurd is meestal **in stilte** dragen.

De geïsoleerde positie deint uit naar de gezinssituatie: **druk om te kiezen**

- Er is weinig mededogen voor familieleden die de pleger niet openlijk veroordelen en verlaten
- Partners en familieleden kunnen met hun twijfels en moeilijke gevoelens niet terecht in de samenleving
- Zowel de gezinnen als de partners zijn gedwongen om met een geheim te leven dat hen isoleert van de samenleving en dat is juist een grote valkuil!

MYTHES EN DURE WOORDEN

- Als mijn man me zou bedriegen, dan kan hij onmiddellijk opstappen!
- Als mijn man me zou slaan, zou ik onmiddellijk van hem scheiden, wie denkt hij wel dat hij is!

In de praktijk hanteren alle betrokkenen verschillende vormen van ontkenning om de realiteit aan te kunnen!

Bv.: Het is ondenkbaar dat de man die ik graag zie seksueel misbruik pleegt! Het is zo een lieve man. Hij zou geen vlieg kwaad doen.

DE EERSTE JAREN: betrekken van partners bij de hervalvoorkomingstherapie ?

In de eerste jaren werden partners als belangrijke derde uitgenodigd om de terugvalpreventietherapie te ondersteunen.

- D.w.z., als het team dacht dat de partner een rol kon spelen in het voorkomen van seksueel misbruik, dan werd de pleger gemotiveerd om de partner uit te nodigen voor één of twee gesprekken op ITER.
- In dergelijke gesprekken werd aan de partner realistische info gegeven over de therapie en werd samen nagedacht over manieren om risicosituaties te vermijden in de toekomst.

Reflecties over het therapeutisch aanbod voor partners van plegers van seksueel misbruik

We realiseerden ons dat er **gespecialiseerde hulp** bestaat voor **plegers** en

voor slachtoffers

maar dat er weinig of geen informele noch formele hulpverleningskanalen bestaan

voor partners!

EVOLUTIE

In de gesprekken met de partners van plegers leerden we de **complexiteit van hun positie** beter kennen

en

ontdekten we **andere perspectieven** over het belang van de relationele context voor de mogelijkheden in de toekomst.

Andere perspectieven op de niet-misbruikende partner

- De relationele context kan **ondersteunend** of **stresserend** en verwarrend zijn zowel voor de plegers als voor de partner.
- Partners geven **delicate info** over hoe het leven thuis verloopt en over hoe zij de geschiedenis van het misbruik al dan niet meegemaakt hebben.
- We realiseerden ons dat sommige partners die op gesprek kwamen, zich **niet vrij** voelden om te spreken met de therapeuten van ITER.
- Sommige partners waren **door de pleger ingefluisterd** wat ze wel en niet moesten vertellen om een goede indruk te maken!

Reflecties over het therapeutisch aanbod voor partners van plegers van seksueel misbruik

We voelden ons als hulpverleners aangesproken door de vele vragen en zorgen van de plegers ZELF

over de gevolgen van het misbruik voor de thuissituatie die zij tijdens de wekelijkse groepsessies te kennen gaven.

reflecties over het therapeutisch aanbod voor partners van plegers van seksueel misbruik

Aangezien het opnemen van relationele verantwoordelijkheid een rode draad is in de hervalvoorkomingstherapie met plegers van seksueel misbruik,

vroegen wij ons af hoe wij als hulpverleners onze therapeutische verantwoordelijkheid konden opnemen door ook een gepast therapeutisch aanbod te doen naar de partners van de plegers.

REFLECTIES ONDERWEG: CONTEXT!

Mensen, zoals daders en hun partners maar ook therapeuten, begrijpen zichzelf in bepaalde relationele contexten!

Mensen zijn contextafhankelijk!

Mede daarom is het belangrijk dat dadertherapie OOK aandacht heeft voor de verschillende relationele contexten waarin een pleger en diens partner de toekomst zal moeten uitbouwen.

VRAGEN VOOR DE THERAPEUT

Kunnen we er op basis van ethische motieven (verantwoordelijkheid) van uitgaan dat een partner zonder twijfelen gewoon meewerkt en aldus al haar energie investeert in de preventie van nieuw misbruik en in het beschermen van de slachtoffers? Zij heeft daar toch ook alle baat bij?

VRAGEN VOOR DE THERAPEUT

- ✓ In hoeverre is een partner al dan niet verantwoordelijk voor **de preventie van nieuw seksueel misbruik**? En hoe geef je dit een plaats in de therapeutische gesprekken?
- ✓ In hoeverre is een partner al dan niet verantwoordelijk voor **de bescherming van slachtoffers**? Hoe geef je dit thema een plaats in de therapeutische gesprekken?

VRAGEN VOOR DE THERAPEUT

WAT ZIJN GOEIE REDENEN OM
DE PARTNER ALLEEN OF SAMEN
MET DE PLEGER TE ZIEN?

VRAGEN VOOR DE THERAPEUT

WAT MET HET BEROEPSGEHEIM?

Bv. Partner die niet op de hoogte is van de ernst van het seksueel misbruik of van mogelijk risicogevaar m.b.t. kinderen?

VRAGEN VOOR DE THERAPEUT

HOE ZOU JE OMGAAN MET EEN PLEGER DIE IN
HET BIJZIJN VAN DE PARTNER HET SEKSUEEL
MISBRUIK ONTKENT?

VRAGEN VOOR DE THERAPEUT

Sommige partners zijn door externe instanties op de hoogte gebracht van het seksueel misbruik...

MAAR...

op de hoogte zijn enerzijds

en

begrijpen én aanvaarden anderzijds, zijn twee verschillende dingen.

**In welke mate kunnen hulpverleners
plegers motiveren om hun partners op de
hoogte te brengen van het seksueel
misbruik?**

VRAGEN VAN DE PARTNER

Misschien is het thuis niet veilig om over moeilijke gevoelens,

zorgen en twijfels te praten,

maar in welke mate begeef ik me op glad ijs door met een dadertherapeut te praten?

Wat kan ik verwachten van een dadertherapeut?

VALKUILEN voor de THERAPEUT

Verhalen over het seksueel misbruik kunnen zowel voor de therapeut als voor de partner zeer **verwarrend** zijn.

Dadertherapeuten zien zichzelf, als gevolg van de schade aan slachtoffers en de verantwoordelijkheidsgevoelens voor de preventie, balanceren in een verwarrende dynamiek:

- Enerzijds willen ze luisteren naar de verhalen van de partners en hen gepast ondersteunen,
- Anderzijds wil de therapeut de partners engageren om alert te zijn voor risicovolle situaties en om nieuw misbruik te voorkomen. Daardoor wordt de therapeut verleid om een meer confronterende en zelfs veroordelende positie t.o.v. de partner aan te nemen.

VALKUILEN voor de THERAPEUT

Sommige plegers zijn heel manipulatief, ook in de therapie, en slagen er in de therapeut zodanig te misleiden zodat de partner geen adequate hulp krijgt.

bv. Sommige plegers vertellen leugens over hun levenssituatie en over het misbruik vanuit een slachtofferpositie zodanig dat de therapeut zou vergeten dat het over een persoon gaat die seksueel misbruik gepleegd heeft!

VALKUILEN voor de THERAPEUT

- Luisteren naar verhalen over seksueel misbruik en vooral naar de leugens en de minimalisering die deze verhalen kenmerken, beïnvloedt **meer repressieve** therapeutische interventies.
- De therapeut stelt zich meer confronterend op waardoor partners zich **niet begrepen** voelen en ontmoedigd geraken.
- Partners voelen zich niet veilig en twijfelen om hun moeilijke verhalen over wat er thuis gebeurt of over wat zij voelen en denken aan de therapeut te vertellen. Partners aarzelen omdat ze **vrezen** dat hulpverleners hun delicate verhalen aan justitie zullen melden.

Aandachtspunten therapeut

Op basis van onze ervaring vinden we het noodzakelijk dat dadertherapeuten regelmatig met de andere teamleden van idee wisselen over de persoonlijke waarden, normen en vooroordelen die interfereren met de professionele interventies!

Dadertherapeuten hebben eigen ideeën en gevoelens over wat partners in een bepaalde situatie waarbij er verdenking en of gevaar is voor seksueel misbruik, moeten doen. Vooral in situaties waarbij de hulpverlener om welke reden dan ook onder druk staat, kunnen de persoonlijke overtuigingen over wat er 'moet gedaan worden' prioriteit nemen op de professionele overtuigingen.

AANDACHTSPUNTEN THERAPEUT

- ❖ De hervulvoorkoming is prioritair op de partnerrelatie:
 - ❖ Veiligheid VOOR begrijpen
 - ❖ Begrenzen VOOR keuze
 - ❖ Er wordt uitdrukkelijk aandacht gegeven aan verschillen in seksuele ontwikkeling tussen kleine kinderen, jonge kinderen, jong-volwassenen en tussen volwassen mannen en vrouwen!

AANDACHTSPUNTEN voor de DADERTHERAPEUT

- ❖ Voor de partner is het belangrijk dat er een plek is waar iemand ZORGVULDIG kan luisteren naar wat ze te vertellen heeft en naar wat ze nog niet kan vertellen.
- ❖ De therapeut moet er rekening mee houden dat de partner te maken zal krijgen met een grote verscheidenheid aan gevoelens en gedachten.
- ❖ Het is belangrijk dat de partner genuanceerde info krijgt over wat de therapie kan bieden en vooral wat therapie NIET kan bieden.

AANDACHTSPUNTEN voor de DADERTHERAPEUT

De positie van de partners van plegers is omwille van verschillende redenen heel kwetsbaar.

Het samen spreken met deze partners, al dan niet in bijzijn van de plegers, kan verschillende effecten hebben! Het kan de partners nog méér in een geïsoleerde positie brengen maar het kan ook een hoopvolle context zijn voor een begin van herstel ten aanzien van alle betrokkenen.

AANDACHTSPUNTEN voor de DADERTHERAPEUT

De houding van de niet-misbruikende partner kan mettertijd evolueren:

- wat vandaag ok is, kan morgen bedreigend zijn
- de partner kan zowel gevoelens van liefde als van haat voor de partner voelen
- de partner kan al die tegenstrijdige gevoelens tegenkomen t.o.v. het slachtoffer, zelfs al gaat het over de eigen kinderen!
- ze kan met al die tegenstrijdige gevoelens ook t.o.v. zichzelf geconfronteerd worden.

AANDACHTSPUNTEN voor de DADERTHERAPEUT

LUISTEREN & SPREKEN IS MEESTAL NIET VOLDOENDE!

Info

Preventie

begeleiding

Therapie

De therapeutische gesprekken met partners van plegers mogen uitdagend en in zekere zin confronterend zijn, maar NIET SCHULDINDUCEREND OF DREIGEND!

BELANGRIJKSTE DOEL

DE HULPVERLENER KAN IN IDEALE
OMSTANDIGHEDEN

SAMEN MET DE PLEGER EN DIENS PARTNER

FOCUSSEN OP WAT ER NODIG IS OM HET LEVEN
THUIS EN IN HET ALGEMEEN OP EEN BETROUWBARE
EN VEILIGE MANIER TE LEIDEN ZONDER
VERDENKINGEN OF GEVAAR VOOR SEKSUEEL
MISBRUIK!

WAT BETEKENT DAT CONCREET?

In die zin proberen we de pleger en diens partner te ondersteunen om een relatie op te bouwen die gebaseerd is op **respect** voor de fysieke, emotionele, psychologische en seksuele **grenzen** van zichzelf en van andere mensen.

We proberen zowel pleger als partner te motiveren om na te denken over de **waarden en normen** die nodig zijn voor een veilig en betrouwbaar relationeel leven en om die waarden en normen te vertalen naar hun specifiek relationeel leven.

BESLUIT

PLEGERS ERVAREN DE GESPREKKEN MET DE PARTNER
ALS RELEVANT VOOR HUN PERSOONLIJK LEVEN

EN

DAARDOOR VERMINDERT HET GEDWONGEN
KARAKTER VAN DE GESPECIALISEERDE
HULPVERLENING IN DE RICHTING VAN EEN
PERSOONLIJK RELEVANTE HULPVERLENING!